

מהר"ל נתיב אהבת הריע פרק ג פסקה ב

1. והנה התבאר לך עונש האונאה ורעה אשר הוא עושה לאדם שנברא בצלם אלהים, כי האדם זה בפרט נתן הש"י כבוד אלי שנברא בצלם אלהים, והצלם הזה הוא כבוד עליון וכמו שבארנו בפרקים אצל חביב האדם שנברא בצלם אלהים.
2. וכך אמרו ז"ל לשון זה שאל ינהוג בזיון באדם במה שנברא בצלם אלהים, וכך אמרו בספרי (מכילתא סוף יתרו) ואם מזבח אבנים תבנה לא תבנה אתהן גזית וגוי והרי דברים קל וחומר ומה אם אבנים שאין בהן לא רעה ולא טובה אמר המקום לא תנהוג בהם בזיון חבירך שהוא בדמיון של מי שאמר והיה העולם דין הוא שלא תנהוג בו בזיון.
3. ושנאת חבירו אף אם לא עשה דבר זה רק בלב אמר הכתוב לא תשנא את אחיך בלבבך, ודבר זה כמו שהתבאר אצל האהבה כי ראוי שיהיו ישראל אחד לגמרי.
4. ואצל האהבה כתיב לשון רעך ואצל השנאה כתיב אחיך, והדבר הזה כי ישראל יצאו מאב אחד והלב הוא שורש ואב אל כל האיברים ומחבר כל האיברים ביחד, ומפני כך אין ראוי שיהיה נמצא שנאה בלב שהוא מוכן מצד עצמו לאחד ולקשר האחים שהם האיברים שלא יהיה חלוק בין אותם שראויים שיהיו לאחים.
5. ולכך כתיב בלבבך אצל לא תשנא ולא קאמר כך ואהבת לרעך בלבבך, מפני כי מצד הזה אין מחויב שיהיה האהבה, שדבר זה מחייב שלא יהיה שנאה שהוא החלוק מאחר שיש להם אב אחד שהוא מחבר אותם ואיך יהיה הפך זה שישנא זה את זה.
6. ומפני כך אמרו בפרק במה מדליקין (שבת ל"ב, ב') בעון שנאת חנם מריבה רבה בתוך ביתו של אדם ואשתו מפלת נפלים ובניו ובנותיו מתים כשהם קטנים ע"כ, ודבר זה כמו שאמרנו כי השנאה הוא בלב ומפני שהשנאה הוא בלב אשר הלב הוא שורש כל האדם השורש נחשב בית אל כל האיברים, וכאשר יש שנאה בלב אז מריבה רבה בתוך ביתו של אדם ואשתו מפלת נפלים, כי הוא דומה לשורש אשר הוא רע אשר משיר פירות שלו בעודן קטנים אבל לא אחר שגדלים כל צרכם, וכן בניו ובנותיו מתים כשהם קטנים שאין קיום אל ה הפרי הזה כאשר השנאה בתוך לבו.
7. ואין להקשות על זה דמשמע מתוך הגמרא דוקא בניו ובנותיו הקטנים מתים אבל הוא אינו מת, והרי שנינו (אבות פ"ב) כי שנאת הבריות מוציא אותו מן העולם.
8. דאין זה קשיא כי מה שאמר בשביל שנאת חנם היינו אף אם יש אחד שאין שונא את הבריות בכלל רק לאדם יחידי שונא חנם אז מגיע לו עונש הזה שאמרנו, אבל שנאת הבריות הוא ששונא הכלל מן הבריות שאינו נהנה מהם עד ששונא מן האדם דבר זה מוציא האדם מן העולם, כי בשביל האדם נברא העולם וכאשר שונא הבריות שהם האדם בכלל כאלו דוחה כל העולם ולכך מוציא אותו דבר זה מן העולם, ועוד מבואר בנתיב לב רע ע"ש:

אורות, יסורים ממרקים

12. מתקופה לתקופה הולכת ומתבררת התערבות של אמונת-היחוד הטהורה עם מחשפי ההגשמה, ובכל פעם שחלק ידוע מההגשמה נופל – נדמה כאלו האמונה נופלת, ואחר-כך מתגלה שלא נפלה האמונה כי-אם נתבררה. בימים האחרונים לשיבת הרוח האנושי אל ספירת האמונה הברה נופלת קלפת ההגשמה האחרונה הדקה, שהיא יחש המציאות בכללות אל האלהות 40, שפאמת כל מה שאנו מגדירים ב"מציאות" הוא מפלג מהאלהות בערך בלתי-נערך. צלליה של שלילה זו דומים הם לכפירה, מה שפאמת היא הפעולה היותר עליונה שפאמונה פשהיא מתבררת יפה, ומתרגל הרוח להקשיב את קשב האמונה על-פי הפעשים ועל-פי ההשפעות, הופעות ההנהיג והופעות התורה והמוסר, – הדעת שהאלהות משפעת את המציאות וממילא היא למעלה מהמציאות, וחוזרת הכפירה הדמיונית המטהרת מטמאתה למרומי האמונה היותר טהורה 41. ואמנם צריכה היא שלילת-המציאות הזאת, החוזרת למקור כל ההיות ואיתניות היותר תמציתית של הדר כל המציאות, בינה מהדורת שפכל יום צריך להעלות אותה למקור טהרתה.

40 מורה-נבוכים א פרקים ח, לה, נו, נז. ספר הישר ("לרבנו תם") שער ג "אין דבר אשר צריך להחביר לבורא יתברך, לא כח ולא חיים ולא חכמה ולא מציאות ולא אחדות כי הוא נעלם מכל אלה הכחות וכי", ועיין שם שער ח. לקוטי הגר"א בסוף ספרא דצניעותא "סוד הצמצום". ובאר-יצחק ללקוטי הגר"א (ווארשא תרמ"ט) דף קכג: הכל מתחלק לג'. ביאורי-הגר"א תיקוני-זוהר דף צא., ד"ה דאיהו, ועי' שיעור קומה פרק א.
41 ע' מורה-נבוכים א פרק ה.

עין איה שבת לא עמ' 151 קסא.

1. אומרים לו. באמת כשהנפש מתקדשת מטומאתה ורגשותיה הטבעיים הצפונים בה מתעוררים בקרבה, אז השאלה היותר חודרת ומרה היא אותה השאלה שהיא שואלת את עצמה, כאשר בתוכה ישתומם לבה על אשר ככה הושפלה ונתרחקה מזיו זוהר מלך חיים אשר כבוד והדר עטר אותה.
  2. אמנם חילוף המצבים איננו מורגש בלא הדרגה, ואותו המאפל שההטבעה הבהמית שמה על הנפש אינו זו ממנה על נקלה כ"א בבא עליה הארה מחוצה לה.
  3. ע"כ היא עומדת במעמד כזה, שלא כחה הפנימי מתנער לשאלת עומק המשפט והצדק, כ"א אומרים לה.
  4. אף שהקול הבא לה מן החוץ איננו ג"כ ממנה נבדל, ושרשו טבוע בעומק מציאותה, אבל כיון שכל חמודותיה העקריות כבר נתנכרו ממנה וכמו זר נחשבו, ע"כ נמשכים אליה מעמדי השאלה כדבר הבא מחוצה לה, הבוקע ויורד עד עומק הוייתה.
- ### שמונה קבצים א. צה
1. טבע הדבר הוא, שבהשקפה הרגילה, אותה ההתבוננות האלהית הבאה מהדעה המונוטאיסטית, שהיא ההשקפה היותר מפורסמת גם מצד האמונה, היא מסבבת לפעמים עצב וחלישות נפש...
  2. פחות מההשקפה הזאת מיגעת את האדם ההשקפה המונוטאיסטית, הנוטה להסברה השפינוזית, כשהיא מזדככת מסיגיה, המובלטת בחלקים רבים ממנה בהחלק התבוני של החסידות החדשה, שאין שם דבר מבלעדי האלהות...
  3. אבל אי אפשר לגשת עליה כ"א ע"י ההרגל הגדול וההתלמדות השכלית היותר זכה שאפשר להיות ע"פ ההשקפה הראשונה, ואז היא מלבשת את המחשבה האחרונה באורה לכל פרטיה, ונעשית לה בית קיבול והיכל.
  4. אדני בהיכל קדשו.
  5. אך אע"פ שהעולם העיוני וההרגשי השירי הוא יותר מזדכך ומתעלה ע"י המחשבה השניה, המלאה מאור הענוה וביטול היש, מ"מ העולם המעשי איננו יכול להיות הולך את דרכו ע"פ ההסתכלות התדירית העליונה הזאת, ומוכרח הוא האדם להנמיך את אורו מצד הכרח הסתגלותו לעולם המעשה ולהיות קשור בהמחשבה ההיכלית הראשונה, אבל בידענה ברורה, שהיא איננה מחשבה ברורה כשהיא לעצמה, ולית לה מגרמה כלום, אלא שהיא מסובבת בסיבוב שכלי וציורי ממהלך המחשבה העליונה של ההסתכלות השניה שאמרנו.
  6. ואז העולם הממשי נעשה מזורז ומלוּבן ומלא צדק, והעולם המחשבי מתגבר ועולה מברכת מקורו, והם מתאחדים תמיד, ע"י הבטות מאוחדות, ומרכז הויה מאוחד, ביחודא שלים.

